

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

MĚSTO JAKO UČEBNICE

– cyklus kreativních workshopů pro školy a družiny na Praze 3

Dotační smlouva č.: 2024/00359/OE-OD

Příjemce dotace: Přátelé Prahy z. s.

Místo realizace: veřejná prostranství a interiéry umělecky a historicky významných objektů
Praha 3, Infocentrum Prahy 3 (zázemí)

Tento projekt byl v srpnu 2023 podpořen dotačním programem Ministerstva kultury "0313 – Podpora projektů kreativního učení II" jako projekt určený pro školní rok 2023-2024. (Skončil tedy v červnu / červenci 2024.) Třebaže se dotační účast MČ Praha 3 týká pouze roku 2024, zpráva v některých ohledech reflektuje celý průběh, protože projekt tvoří celek.

1. PŘEHLED VŠECH REALIZOVANÝCH AKTIVIT za období leden – červen 2024:

Všech 40 plánovaných workshopů bylo úspěšně realizováno a obsazeno vždy celou třídou či skupinou družiny.

Harmonogram byl sestaven na základě výběru témat školami a preferencí jejich časů realizace.

(Š = škola; D = družina)

- 9. 1., 14 h.: Oslnění vertikálou / ZŠ Lupáčova – D
- 15. 1., 14 h.: Třpytivé obrazy / ZŠ Jaroslava Seiferta – D
- 16. 1., 14 h.: Žižkovský industriál / ZŠ Perunova – D
- 17. 1., 14 h.: Po stopách štetce / ZŠ Poznávání – D
- 23. 1., 14 h.: Atrium: z kostela centrum / ZŠ Lupáčova – D
- 24. 1., 14 h.: V galerii jako doma / ZŠ Jaroslava Seiferta – D
- 22. 2., 14:15 h.: Třpytivé obrazy / ZŠ Lupáčova – D
- 23. 2., 10 h.: Atrium: z kostela centrum / ZŠ Jiřího z Poděbrad – Š
- 23. 2., 14 h.: Třpytivé obrazy / ZŠ Perunova – D
- 26. 2., 10 h.: Třpytivé obrazy / ZŠ Cimburkova – Š
- 26. 2., 14 h.: Třpytivé obrazy / ZŠ Jaroslava Seiferta – D
- 27. 2., 8:55 h.: Třpytivé obrazy / ZŠ Cimburkova – Š
- 20. 3., 10:55 h.: Žižkovský industriál / ZŠ Cimburkova – Š
- 20. 3., 14 h.: Metro – umění pro všechny / ZŠ Poznávání – D
- 21. 3., 8 h.: Moje město Žižkov / ZŠ Jiřího z Poděbrad – Š
- 21. 3., 10:15 h.: Moje město Žižkov / ZŠ Jiřího z Poděbrad – Š
- 21. 3., 14 h.: Pokora a okázalost / ZŠ Lupáčova – D
- 22. 3., 10 h.: V galerii jako doma / ZŠ Jiřího z Poděbrad – Š
- 25. 3., 10 h.: Bydleli tu před námi II. – rodina Fafkova / ZŠ Cimburkova – Š
- 25. 3., 14 h.: Město z ptáčích perspektiv / ZŠ Jaroslava Seiferta – D
- 9. 4., 8 h.: Beatbox – rytmus města / ZŠ Cimburkova – Š
- 9. 4., 10:15 h.: Beatbox – rytmus města / ZŠ Cimburkova – Š

- 9. 4., 14 h.: Bydleli tu před námi IV. – Vladimír Boudník / ZŠ Perunova – D
- 10. 4., 14 h.: Jsme tu spolu I. – Sederová večere / ZŠ Poznávání – D
- 11. 4., 14 h.: Proluka – jako když vypadne zub / ZŠ Jaroslava Seiferta – D
- 19. 4., 8 h.: Bydleli tu před námi IV. – Vladimír Boudník / ZŠ Jiřího z Poděbrad – Š
- 13. 5., 8:55 h.: Město z ptáčích perspektivy / ZŠ Cimburkova – Š
- 14. 5., 10 h.: Bydleli tu před námi V. – Jaroslav Seifert / ZŠ Jaroslava Seiferta – Š
- 14. 5., 14 h.: Bydleli tu před námi I. – Toyen / ZŠ Perunova – D
- 15. 5., 10:55 h.: Když se píše pozpátku / ZŠ Cimburkova – Š
- 15. 5., 14 h.: Zelené oázy města / ZŠ Poznávání – D
- 16. 5., 8:55 h.: Dynamický lenochod / ZŠ Cimburkova – Š
- 16. 5., 14:15 h.: Mramorování papíru / ZŠ Lupáčova – D
- 3. 6., 10 h.: art re use / ZŠ Cimburkova – Š
- 5. 6., 8:55 h.: Bydleli tu před námi III. – Jaroslav Hašek / ZŠ Cimburkova – Š
- 5. 6., 14 h.: Recyklace? Recyklace! / ZŠ Poznávání – D
- 6. 6., 10 h.: Bydleli tu před námi IV. – Vladimír Boudník / ZŠ Jaroslava Seiferta – Š
- 6. 6., 14 h.: Když se píše pozpátku / ZŠ Jaroslava Seiferta – D
- 7. 6., 10 h.: Recyklace? Recyklace! / ZŠ Jaroslava Seiferta – Š
- 11. 6., 14 h.: art re use / ZŠ Perunova – D

2. Přínos projektu ve sledovaném období – pro příjemce dotace

Díky dlouhodobé přípravě před podáním žádosti a zázemím týmu profesionálů (kteří mají touhu se dále vzdělávat) se projekt podařilo velmi úspěšně realizovat, čemuž odpovídala i odezva pedagogů, veřejnosti i místní politické reprezentace.

PŘÍNOS PRO PŘÍJEMCE:

- a) vytvoření týmu odborníků – síťování; obohacení o nová profesní setkání a sdílení zkušeností v oblasti kreativního vzdělávání
- b) vytvoření metodiky a koncepce uceleného cyklu 30 tematických okruhů včetně pracovních listů, s níž bude možné pracovat i v budoucnu a rozvíjet ji
- c) motivace k rozvíjení KV a jeho aplikaci
- d) a především: ověření a aktualizace koncepce pro školní kolektivy a družiny v praxi / dopracování koncepce na úrovni lektor – metodik – odborné vedení pracovních listů:

Aktualizovaná koncepce workshopů:

Nově zavedená diferenciací délky workshopu pro školy (120 minut) a pro družiny (90 minut), která vyplynula z dotazníkového průzkumu a diskuse s pedagogy se velmi osvědčila. Obvyklá skladba workshopu: setkání s dílem / umělcem in situ – pracovní list – kreativní úkol – závěrečné shrnutí: "Co mě dnes moje město naučilo?" se nám nesporně osvědčila a jeví se nám jako velmi nosná.

Setkání in situ:

Témata volena podle významu pro představení dějin umění a historického a kulturního vývoje, v úzké vazbě na území Prahy 3 a možnosti zvolené téma ilustrovat na zcela konkrétních urbanistických či architektonických situacích nebo uměleckých a umělecko-řemeslných dílech – s naprostou preferencí setkání in situ, tedy v přímém kontaktu žáků s dílem. Cílem bylo také pokrýt specifika čtvrti. Výběr třiceti, respektive 29ti témat workshopů viz web projektu www.mestojakoucebnice.cz. Tato šíře se ukázala jako potřebná a pro školy přínosná, což dokládá skutečnost, že si školy ne zvolily pouze dvě z nabízených témat.

Pracovní listy:

Nedílná část workshopů, a také jeden z trvalých výstupů uchovaných na webu projektu. Třicet listů koncipovaných vždy „na míru“ vybranému tématu bylo na základě zkušeností z loňského ročníku aktualizováno a převedeno do nadčasové podoby. Listy jsou připravované za

asistence metodika, tak aby nabídly vhodná zadání a podněty pro děti 1. i 2. stupně ZŠ. Vždy je předpokladem, že každý plní pouze část / části, na něž jeho schopnosti dostačují. V tomto ohledu reflektují pracovní listy metodiku Montessori pedagogiky a práce s věkově smíšenou skupinou (družiny): Každý podle svých schopností. Nepředpokládá se tedy, že nejmladší děti ve skupině musí nutně zvládnout pracovní list celý. List také slouží jako zdroj informací pro komunikaci s rodiči či dalšími rodinnými příslušníky o workshopu – a to nejen pro děti méně nadané či jazykově znevýhodněné; v neposlední řadě jako pomůcka a inspirace pro pedagogů.

Kreativní úkoly:

Třetí a zásadní pilíř workshopu představoval kreativní úkol. Práci odborného týmu tak v neposlední řadě bylo definovat kreativní zadání, odpovídající věku a časovým možnostem třídy. Úkoly měly obvykle vést k porozumění principům nikoli k nápodobě viděného. Například: U workshopu o kubismu děti pracovaly / kreslily na folie pohledy na zátiší z různých úhlů, jež mohly následně díky transparentnosti folie překrývat a porozumět východiskům kubistické malby. U workshopu o surrealismu ilustrovali surrealistickou báseň nikoli realistickou kresbou, ale metodou otisku z vodní plochy, jež k sobě nutně váže princip náhody a nečekaného.

3. Přínos projektu ve sledovaném období – pro další osoby

PŘÍNOS PRO DĚTI A MLÁDEŽ:

A. Primární cílová skupina: Primární cílovou skupinou byli žáci (třídní kolektivy) ZŠ - 1. a 2. stupeň; dále družiny ZŠ; tedy děti a mládež ve věku 6 – 14 let, které získávaly alternativním způsobem nové poznatky o místě, v němž žijí – a to obvykle v přímém kontaktu s architekturou, urbanistickou situací či uměleckým dílem. Tyto podněty následně tvořivě rozvíjely.

B. Uvědomění, sounáležitost, motivace: Uvědomění si hodnoty a významu umění a městského prostředí vede následně k vytváření pocitu odpovědnosti a sounáležitosti. Lektori (umělci) vnesli do projektu autenticitu a dětem nabídli vzácná nekonfliktní setkání s profesionály, jež utvářejí místo, v němž děti žijí – taková setkání mohou být zvláště pro děti ze slabších sociálních poměrů zcela ojedinělá a dlouhodobě motivující, pro všechny děti pak směřující jejich zájem a v některých případech i budoucí profesní zaměření.

C. Sociální i národnostní pluralismus: Přínosem byla dále aktivní účast dětí z různých sociálních i národnostních skupin, žijících na Praze 3 a v jejím okolí. Projekt bořil bariéry – byl zdarma – účastnily se děti bez ohledu na finanční a sociální zázemí svých rodin, znalosti, etnicitu, mateřský jazyk. Často včetně dětí ukrajinské národnosti, stejně jako dětí romského původu (např. ZŠ Cimburkova) či dalších národností, jež si upevňovaly, případně hledaly vztah ke svému (novému), v některých případech dočasnému, domovu.

D. Variabilita přístupu ke vzdělávání: Dětem i pedagogům projekt nabídl projektovou formu získávání informací jako alternativu k frontální výuce; dále prakticky představil možnosti nenásilného provazování témat z dějepisu, vlastivědy, českého jazyka, výtvarné výchovy či dějin umění – to vše v kontaktu s reálnými příklady staveb a urbanistických situací živého města. Osnova reflektuje RVP, a napomáhá tak k upevnění vzdělávacích cílů.

E. Ekologie, nekonkurenční prostředí, úcta k hodnotám minulosti i životnímu prostředí.

F. Počet účastníků: Vzhledem k prověření zájmu dotazníky rozeslanými odborem školství MČ Praha 3 už v dubnu 2023 (což se nám velmi osvědčilo) byly všechny workshopy obsazeny od samotného začátku. Díky tomu jsme také mohli sestavit definitivní harmonogram workshopů už v září 2023. Zájem byl naopak vyšší než nabídka. Všechny workshopy byly obsazeny vždy celou třídou či družinou (obvykle 18–28 dětí).

Účast: ve školním roce 2023/2024 cca 1400 dětí (někteří z nich opakovaně) + pedagogický doprovod; v období 1-6 2024 cca 940 dětí

Nepřímí účastníci – web projektu (obsahující pracovní listy): 2908 návštěv; z toho v období 9/23 – 6/24: 1248 návštěv (údaj pouze pro 1-6 2024 neznáme)

PŘÍNOS PRO LEKTORY – viz následující bod.

4. Získané / zvýšené kompetence

ZÍSKANÉ KOMPETENCE / přínos pro LEKTORY a další profesionály:

Praktické prověřování konceptu: Druhý ročník projektu nabídl všem zapojeným lektorům možnost praktického prověřování a utvrzování konceptu a metodiky práce s dětmi v exteriéru městského prostředí v kombinaci s navazujícími kreativními (většinou výtvarnými) úkoly, stejně jako prověřování rozsahu a náplně pracovních listů. Dále především adaptaci výše uvedeného nově na třídy a kolektivy družin.

Metodická podpora: Metodika zaměřena na mezioborovou spolupráci a nekompetitivní radostný prožitek z tvorby naplňující definici kreativního vzdělávání vzniklou v roce 2021. Kmenovým lektorům projekt nabízí možnost spolupráce a vedení ze strany metodika projektu, získávání poznatků o nových metodách a přístupech. Tyto znalosti se dále přenášejí na lektory externí, a především pak na samotné pedagogy a vychovatele zapojených škol.

Sdílení a rozvoj pedagogických dovedností: Kmenovým a externím lektorům / KKS – projekt umožňuje sdílení svých znalostí a vědomostí, stejně jako možnost rozvíjet a konfrontovat své pedagogické dovednosti a znalosti. V neposlední řadě jim projekt nabízí novou pracovní příležitost a motivaci.

Podpora a povzbuzení pro pedagogy a vychovatele: Projekt byl realizován na šesti školách sídlících na území MČ Praha 3, a dostal se tak do povědomí vedení škol a především pedagogů. Pozitivní přijetí kreativní pedagogiky a její potřebnost dokládá skutečnost, že pro období 9-12 2024 přesahuje zájem nabídku asi trojnásobně. Požadavek na počet workshopů ze strany jednotlivých škol navíc stoupá.

Síťování: Všem zapojeným nabízí projekt možnost síťování.

Motivace: Smysluplný projekt s možností rozvoje vlastních schopností a dovedností, navíc s velmi dobrou odezvou spolupracujících institucí i veřejnosti motivuje zapojené lektory k setrvání u pedagogické / lektorské činnosti; případně k návratu k ní (v případě dvou profesí či přerušení lektorování během Covidu).

Získání kompetencí bylo výrazně posíleno nově zavedených proškolením externích lektorů, které se nám velmi osvědčilo:

Proškolování - jako platforma pro vzájemnou výměnu názorů a metodické vedení lektorů, jež mnohdy vyučovali poprvé. Výtvarník tak získal konkrétní představu o vedení hodiny z pozice pedagoga a tím se koncept hodiny dařilo udržet podle plánu. Tato práce se nám jeví jako přínosná pro budoucnost, protože řada z nich se cítila pedagogickou zkušeností povzbuzena a hodlá v lektorování pokračovat.

PRO PEDAGOGY: Praktická ukázka kreativního vzdělávání zažitá s vlastní třídou inspiruje k novým formám výuky a šíření informací v pedagogických kolektivech (čemuž napomáhá i pracovní list umístěný na webu projektu)

PRO LOKALITU: Základ k dlouhodobé práci s mládeží v dané lokalitě. Na základě úspěšně sestavené a vyzkoušené metodiky je záměrem v budoucnu na tento projekt navázat.

5. Plnění cíle – metoda

Základní personální kostra projektu zůstala díky zkušenostem a přenosu poznatků z prvního ročníku stejná (manažer, 2 hlavní lektorky, metodik, účetní).

Hlavním kritériem výběru lektorů byla odbornost, profesionalita, a v neposlední řadě ochota a vstřícnost pracovat s novými pedagogickými metodami a principy kreativního vzdělávání. S některými z nich jsme spolupracovali již v minulém ročníku - a pro jejich "nenahraditelnost" jsme je do projektu zapojili i letos (beatbox, mozaika, art re use atd); jiné jsme zcela záměrně obměnili, abychom dali šanci zapojit se také dalším umělcům (např. mladí výtvarníci z okolí art re use, studenti AVU vystavující ve zdejší galerii atd). Vnímáme totiž jako (nejen pro lokalitu) přínosné, že možnost první pedagogické zkušenosti / lektorování vede u řady z nich k chuti v tomto směřování pokračovat.

V jednom případě jsme záměrně zvolily ukrajinského lektora hovořícího česky (student AVU), protože máme zato, že děti této národnosti, jež jsou ve školách Prahy 3 početně zastoupeny, postrádají ve zdejším prostředí své krajany ve "vedoucích" rolích.

V některých případech jsme nicméně s výběrem výtvarníka, který se nám jevil jako velmi vhodný, neuspěli, protože nabízený honorář nevnímal jako dostatečný.

6. Změny v projektu

Realizovalo se všech plánovaných 40 workshopů – viz seznam uvedený v bodě 1. Vzhledem k tomu, že harmonogram byl sestavován v září 2023 na celý školní rok dopředu, došlo ke dvěma změnám / posunům termínů (obvykle z organizačních důvodů škol).

Seznam zapojených lektorů a umělců (externích lektorů) byl oproti kandidátům uvedeným v žádosti lehce pozměněn v závislosti na časových možnostech a zdravotním stavu.

Legislativní úpravy od 1. 1. 2024: S ohledem na to, že legislativně bylo zavedeno vyplácení dovolených i u pracovního poměru na základě Dohody o provedení práce, bylo nutné navýšit vložené vlastní zdroje žadatele a zároveň mírně upravit poměr čerpání lektorských honorářů vůči dalším přímým nákladům - samozřejmě při dodržení struktury dotace.

7. Publicita

Propagace projektu byla nedílnou a stejně důležitou součástí našich aktivit. Oproti předchozímu ročníku, který byl určen pro nejširší veřejnost, byla však díky podrobné dotazníkové akci kapacita naplněna již v předstihu; workshopy byly navíc určeny pro uzavřené školní kolektivy – klasická inzerce proto nebyla nutná. Hlavní a klíčová byla spolupráce s MČ Praha 3 (odbor kultury, odbor školství, Infocentrum).

Propagaci a zdroj informací pro pedagogy plnily především webové stránky projektu a FB profil, které byly v povědomí veřejnosti už díky pilotnímu ročníku 2022/23. Web a facebookový profil nevznikly pouze jako médium k propagaci, ale také jako místo pro uchování informací a pracovních listů pro individuální studium a přípravu (možná příprava třídy před workshopem, návazná práce na tématu po workshopu atd):

www.mestojakoucebnice.cz

Od svého spuštění do června 2024: 2908 návštěv. Z toho v období 9/23 – 6/24 zaznamenáno 1248 návštěv. Velmi pozitivní zpětnou vazbu získáváme i od místní komunity a široké odborné veřejnosti.

FB: Město jako učebnice

Sledující: 164 Členem ve 20 skupinách (Praha 3, Vinohrady, Žižkov, Kultura v Praze, maminky, děti, akce zdarma, apod.)

Propagace projektu:

TIŠTĚNÉ:

Pracovní listy pro každé dítě „distribuované“ touto formou do stovek rodin

ELEKTRONICKÉ:

A. Prezentace na vlastním webu projektu: www.mestojakoucebnice.cz Prezentace na vlastní FB stránce projektu: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100085897675570>

B. Prezentace na webu Prahy 3, např: <https://www.praha3.cz/aktualne-z-trojky/zpravy/cyklus-workshopu-mesto-jako-ucebnice-ma-za-sebou-uspesny-druhyrocnik-n1180154.htm>

C. Prezentace na FB Infocentra Prahy 3 pravidelně, např.:

https://www.facebook.com/photo?fbid=849382113867656&set=pcb.849417030530831&locale=cs_CZ

D. Připojení vlastního FB profilu do sítě skupin dané lokality, které umožňují nejen upozorňovat na jednotlivé workshopy, ale také seznamují nejširší veřejnost se zajímavými informacemi k danému tématu. – viz FB

E. Prezentace projektu na FB či webu zúčastněných škol či institucí, ve kterých se workshop realizoval, např: <https://www.cimburacka.cz/aktuality/mesto-jako-ucebnice-2024>
<https://www.cimburacka.cz/aktuality/mesto-jako-ucebnice-mesto-z-ptaci-perspektivy>

F. Cílená emailová komunikace s vedením škol prostřednictvím Odboru školství MČ Praha 3 – podrobné dotazníky prověřující spokojenost a zájem; pravidelná emailová a telefonická komunikace koordinátora a lektorů projektu se školami

Praha, 10. 11. 2024

Tomáš Horský
Kateřina Lopatová